

**Систематизація фінансових інструментів забезпечення
інвестиційних стратегій відновлення підприємства**

Базиліук Антоніна Василівна

д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та аудиту, Національний транспортний університет, 02000, Україна, м.Київ, вулиця Михайла Омеляновича-Павленка, 1, <https://orcid.org/0000-0002-4145-5613>

Губенко Володимир Данилович

аспірант 051 «Економіка», Національний транспортний університет, 02000, Україна, м.Київ, вулиця Михайла Омеляновича-Павленка, 1, <https://orcid.org/0009-0000-4186-3222>

Прийнято: 19.10.2024|Опубліковано: 29.10.2024

Анотація. Незалежно від того, чи це відновлення після світової фінансової кризи, рецесії, спричиненої пандемією, чи галузевих збоїв, здатність впроваджувати ефективні інвестиційні стратегії має першочергове значення для сталого зростання та стійкості. Фінансові інструменти відіграють вирішальну роль у цьому процесі, надаючи підприємствам шляхи для подолання невизначеності та використання можливостей. Мета статті – вивчення та систематизація фінансових інструментів забезпечення інвестиційних стратегій відновлення підприємства, здатних реалізувати специфічні завдання повоєнного відновлення. Стаття присвячена актуальним питанням фінансових інструментів забезпечення інвестиційних стратегій відновлення підприємства. Визначено та проаналізовано поняття «фінансові

інструменти». Проаналізовано та систематизовано існуючі фінансові інструменти, стратегії для забезпечення успішного відновлення підприємств, зроблено відповідні висновки. Ефективне використання фінансових інструментів вимагає всебічного розуміння цілей підприємства, динаміки ринку та толерантності до ризиків. Розглянутий зарубіжний досвід інвестиційних стратегій післявоєнного відновлення та зроблено відповідні висновки. Досвід післявоєнної відбудови економіки в різних країнах має велике значення для України, яка має сформувати власну інвестиційну стратегію і інструменти її реалізації. Зараз і в майбутньому треба інвестувати у інновації і продуктивність праці. Для України це вкрай необхідно, оскільки вже сьогодні відчувається гострий дефіцит робочих кадрів. Підвищення продуктивності праці дозволяє продукувати прибуток при скороченні зайнятих, за рахунок чого створюються можливості для зростання оплати працюючих. Для дефіцитного бюджету це додаткове джерело податкових надходжень, для виробників важливий фінансовий ресурс поповнення обігових коштів, а для працівників - необхідний мотиваційний інструмент розширення зайнятості. Після війни заробітна плата має бути конкурентною. Це сприятиме поверненню українців на батьківщину і зменшенню дефіциту робочих кадрів.

Ключові слова: фінансові інструменти, стратегії забезпечення успішного відновлення підприємств, допомога, кредити та інвестиції, хеджування.

Systematization of financial instruments for ensuring investment strategies for enterprise recovery

Antonina Bazyliuk

Dr. in Economics, Professor, head of the finance department, accounting and audit National Transport university, 02000, Ukraine, Kiev, Omelyanovycha-Pavlenko street, 1, <https://orcid.org/0000-0002-4145-5613>

Volodymyr Gubenko

Postgraduate National Transport university, 02000, Ukraine, Kiev,
Omelyanovycha-Pavlenko street, 1, <https://orcid.org/0009-0000-4186-3222>

Summary. Whether it is recovery from the global financial crisis, a recession caused by the pandemic, or industry-specific disruptions, the ability to implement effective investment strategies is crucial for sustainable growth and resilience. Financial instruments play a pivotal role in this process, offering businesses ways to navigate uncertainty and capitalize on opportunities. The purpose of the article is to examine and systematize financial instruments that support enterprise recovery investment strategies, which can achieve specific post-war recovery goals. The article addresses current issues related to financial instruments that ensure effective recovery investment strategies for enterprises. The concept of ‘financial instruments’ is defined and analyzed. Existing financial instruments and strategies for ensuring successful business recovery are analyzed and systematized, with relevant conclusions drawn. The effective use of financial instruments requires a comprehensive understanding of business objectives, market dynamics, and risk tolerance. Foreign experiences in post-war recovery investment strategies are considered, and relevant conclusions are drawn. The experience of post-war economic reconstruction in various countries is of great importance for Ukraine, which must develop its own investment strategy and the tools to implement it. Both now and in the future, investing in innovation and labor productivity is essential. For Ukraine, this is extremely necessary, as there is already a noticeable shortage of workforce. Improving labor productivity allows for profit generation with a reduced workforce, creating opportunities for wage growth. For the deficit budget, this provides an additional source of tax revenue, for producers, a vital financial resource for replenishing working capital, and for employees, an essential motivational tool for expanding employment. After the war, wages must be competitive, which will encourage Ukrainians to return to their homeland and help reduce the workforce shortage.

Keywords: financial instruments, strategies for ensuring the successful recovery of enterprises, assistance, loans and investments, hedging.

Постановка проблеми. У часи економічної невизначеності або спаду підприємства часто стикаються з необхідністю вирішення проблем, пов'язаних з відновленням. Незалежно від того, чи це відновлення після світової фінансової кризи, рецесії, спричиненої пандемією, чи галузевих збоїв, здатність впроваджувати ефективні інвестиційні стратегії має першочергове значення для сталого зростання та стійкості. Фінансові інструменти відіграють вирішальну роль у цьому процесі, надаючи підприємствам шляхи для подолання невизначеності та використання можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему систематизації фінансових інструментів забезпечення інвестиційних стратегій відновлення підприємства доведено багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема, Запатріною І. В. [4], Шатковською А.О., Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. [5], Стахурською С. А. [6], Boyle M. J. [7], Hideki M. [8], Tzifakis N. [14] та інш. Їх дослідження були спрямовані на класифікацію фінансових інструментів за характерними ознаками, що слугують різним цілям і дозволяють підприємствам управляти ризиками, залучати капітал та оптимізувати прибутки з урахуванням специфіки і особливостей певного етапу розвитку підприємства в умовах мирного часу.

Повоєнне відновлення підприємств має специфічні задачі і вимагає оригінальних інвестиційних стратегій і інструментів їх реалізації. Кожна країна, яка зазнала воєнної агресії, обирає свою модель, очікуючи позитивних результатів. Наразі додаткового переосмислення потребує вивчення досвіду інших країн повоєнного відновлення, спрямованості обраних ними інвестиційних стратегій і інструментів розвитку підприємств, що являється актуальним і для України. На визначення перспективних завдань повоєнного відновлення країни і вибору інвестиційної стратегії та інструментів її реалізації з урахуванням досвіду інших країн і спрямовано дане дослідження.

Мета статті – вивчення та систематизація фінансових інструментів забезпечення інвестиційних стратегій розвитку, здатних реалізувати специфічні завдання повоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інструменти інвестування – це «абсолютно все, у що можуть бути вкладені гроші і отриманий від цього певний дохід» [7]. Фінансові інструменти – це «грошові контракти між двома сторонами, якими можна торгувати, обмінювати або купувати. По суті, вони є інструментами, що використовуються компаніями для залучення капіталу, управління фінансами та зменшення ризиків» [6].

Фінансові інструменти – «договірні угоди, згідно з якими здійснюється зростання активів одного господарюючого суб'єкта та фінансових зобов'язань іншого контрагента. До відповідних фінансових інструментів належать: способи участі в статутному капіталі, кредитні інструменти, грошові кошти тощо» [5, с. 10]. А отже, фінансові інструменти охоплюють широкий спектр активів, які дозволяють підприємствам управляти ризиками, залучати капітал та оптимізувати прибутки. Зазначені інструменти слугують різним цілям – від хеджування від ринкових коливань до фінансування ініціатив з розширення виробництва. Основні фінансові інструменти, що використовуються в стратегіях розвитку підприємств, включають: акції та паї, облігації, деривативи, пайові інвестиційні фонди та страхові поліси. Систематизація існуючих фінансових інструментів представлена в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація фінансових інструментів

Кредитно-фінансові інструменти залучення зовнішніх джерел фінансування	Хеджування для управління ризиками			
	Ф'ючерсні контракти	Опціони	Свопи	
	Міжнародна допомога			
	Двостороння допомога	Багатостороння допомога	Гуманітарна допомога	Допомога на розвиток
	Кредити та інвестиції для залучення капіталу			
	Банківські кредити	Акціонерне фінансування	Облігації	Венчурний капітал
Внутрішні бізнес-орієнтовані інструменти розширення прибутку	Бізнес-організаційна діяльність з метою отримання прибутку			
	Спільні підприємства	Стратегічні альянси	Злиття та поглинання	
	Регуляторні та юридичні			

Податково-бюджетні та інші регуляторні інструменти розвитку пріоритетних видів діяльності	Пільги	Санкції	Заходи з дотримання вимог
	Податкові та бюджетні		
	Податкові канікули	Державні гранти	Фіскальні стимули
Кредитно-фінансові інструменти залучення зовнішніх джерел фінансування	Хеджування для управління ризиками		Ф'ючерсні контракти
			Опціони
			Свопи
	Міжнародна допомога		Двостороння допомога
			Багатостороння допомога
			Гуманітарна допомога
			Допомога на розвиток
	Кредити та інвестиції для залучення капіталу		Банківські кредити
			Акціонерне фінансування
			Облігації
Внутрішні бізнес-орієнтовані інструменти розширення прибутку	Бізнес-організаційна діяльність з метою отримання прибутку		Венчурний капітал
			Спільні підприємства
			Стратегічні альянси
Податково-бюджетні та інші регуляторні інструменти розвитку пріоритетних видів діяльності	Регуляторні та юридичні		Злиття та поглинання
			Пільги
			Санкції
	Податкові та бюджетні		Заходи з дотримання вимог
			Податкові канікули

Джерело: побудовано автором за даними [9; 14].

Ефективність фінансових інструментів залежить від адекватності обраної інвестиційної стратегії, її спрямованості на досягнення перспективних завдань розвитку. Особливо це відноситься до країн, які зазнали значних руйнувань внаслідок воєнної агресії і потребують відновлення. Узагальнена схема інвестиційних стратегій наведена на рис.1

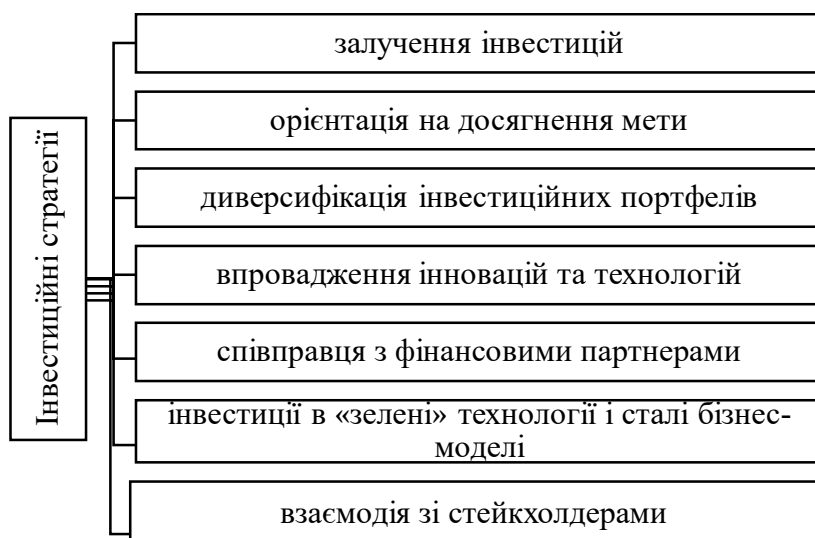
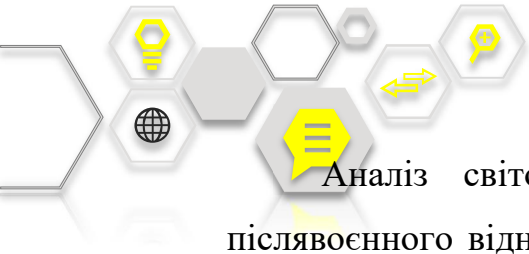

Рис. 1. Інвестиційні стратегії розвитку підприємств

Джерело: [7]

Аналіз світового досвіду впровадження інвестиційних стратегій післявоєнного відновлення показав, що всі держави, на території яких мали місце військові конфлікти, опиняються в дуже важкій ситуації. Крім безпосередніх людських втрат, руйнується інфраструктура у сфері життєзабезпечення і промислові об'єкти, спустошується державна казна, порушуються економічні зв'язки із державами-сусідами, поширюється бідність і як наслідок втрачається інвестиційний потенціал розвитку на тлі зростання частки населення, яка потребує соціальної допомоги. Між тим кожна країна шукала свій унікальний варіант подолання цих труднощів. Як показала практика відновлення було вдалим в тому випадку, коли країни і міста змогли подивитися на власний подальший розвиток під новим кутом зору й вибрали для застосування механізми та підходи, які відповідають їх поточній ситуації і зважають на наявні особливості. Показовим у цьому аспекті виявився досвід повоєнного відновлення Федеративної Республіки Німеччини згідно до Плану Маршалла, який був ініційований зі сторони Сполучених Штатів Америки. [4, с. 9]. Він вважається одним з найуспішніших прикладів постконфліктного відновлення.

Відбудова Німеччини була зосереджена, перед усім, на відродженні її промислової бази, зокрема, сталеливарної, вугільної та автомобільної промисловості. Уряд надавав субсидії, кредити під низькі відсотки та податкові пільги для заохочення інвестицій та виробництва. Німеччина прийняла модель соціальної ринкової економіки, що поєднує принципи вільного ринку з сильною державою загального добробуту. Окреслений підхід забезпечив економічне зростання, одночасно задовольняючи соціальні потреби, включаючи житло, охорону здоров'я та освіту. Німеччина надавала пріоритет міжнародній торгівлі для стимулювання експорту та створення валютних резервів. Вона почала бути ключовим гравцем у європейській економічній інтеграції, що додатково стимулювало економічне зростання.

Натомість Японія вибрала інший шлях. Драйвером післявоєнного розвитку Японії став демонтаж створеної у воєнні роки системи жорсткого

адміністративного управління економікою на користь запровадження ринкових механізмів. Японія прийняла стратегію зростання, орієнтовану на експорт, зосередившись на виробництві та технологіях. Такі галузі, як автомобілебудування, електроніка та сталеливарна промисловість, стали ключовими рушіями економічного зростання. Державні видатки підтримувалися на доволі низькому рівні. Поточне державне споживання усіляко стримувалося, в той час як пріоритет надавався витратам капітального інвестиційного характеру. Урядом стимулювалися внутрішні заощадження через забезпечення стабільності цін, заохочувальної схеми оподаткування особистих заощаджень, надання господарюючим суб'єктам змоги створювати різноманітні резервні фонди, які звільняються від оподаткування, стимулюванням накопичення нерозподіленого прибутку, наданням державних субсидій, пільг, а також дешевих кредитів задля реалізації пріоритетних для держави проєктів. Внаслідок запровадження вказаних фінансових інструментів норма заощадження збільшилась та суттєво перевищила відповідні показники європейських країн і навіть Сполучених Штатів Америки (в Японії – більш ніж 30%, в Сполучених Штатах Америки – 17–18%, в країнах Європи – орієнтовно 20%).

До 1970 року Японія випередила Західну Німеччину й почала бути другою найбільшою економікою у капіталістичному світі. Кардинально змінилася структура національного продукту. Якщо у 1955 рік частка сільського господарства, рибальства і лісового господарства в національному продукті складала 23%, то в наш час сільське господарство створює лише 1,3% ВВП. У той же час, обробна, гірничодобувна промисловість і будівництво, котрі за станом на 1955 рік створювали 29% національного продукту, у 1995 - майже 41%. Частка сфери послуг, до якої належить фінанси, торгівля, транспорт й адміністративна діяльність, збільшилася з 48% у 1955 році до 58% у 1995 році. Ще одна особливість. Зруйнована Другою світовою війною, Японія пережила значне економічне зростання і трансформацію в післявоєнний період, в тому числі завдяки демократичним принципам та

економічній лібералізації. Уряд провів земельну реформу, розділивши великі земельні володіння і роздавши землю фермерам, що підвищило продуктивність сільського господарств і мотивацію його подальшого розвитку.

Стратегії повоєнного відновлення в наш час мають свої особливості. Прикладом цього є досвід відбудови Хорватії після війни за незалежність 1991-1995 р.р. Незважаючи на значні руйнування (за офіційними оцінками загальні прямі матеріальні і нематеріальні збитки становили приблизно 37 млрд. дол. США, що еквівалентно 142% ВВП Хорватії у 1998 р.), була застосована практика реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з відновленням інфраструктури і одночасно заохочувалося зростання приватної ініціативи та залучення інвестицій для створення стійких економічних практик. Використання адаптивних інвестиційних стратегій разом з міжнародною допомогою сприяли економічному розвитку, що відбувався на основі реформування ринкових механізмів, зміцнення державних інституцій, посилення антикорупційних заходів, визнання системи базових загальнолюдських цінностей, мало вирішальне значення для подальшого інтегрування Хорватії до ЄС, яке набуло ратифікації у 2013 році.

Принципово інший результат мав процес відновлення Іраку у післявоєнний період (2003-2011р.р). Навіть попри значне зовнішнє фінансування, цей процес відбувався вкрай повільно. Причиною стала величезна корупція в післявоєнному іракському суспільстві. Корупція завжди була властива Іраку. Але, до війни у Перській Затоці за режиму Саддама Хусейна вона була обмеженою, оскільки крадіжка вважалася прямою крадіжкою у Саддама Хусейна і до будь-кого, хто навіть підозрювався у причетності до корупції, поганого управління чи марнотратства, застосовувались суворі покарання. Між тим, навіть в умовах післявоєнного зростання характеру і масштабів корупції Ірак за сім років (2003-2011) завдяки фінансової допомоги спромігся суттєво скоротити зовнішній борг, який після падіння режиму Хусейна, складав 125 млрд дол. США, включно із 37,2 млрд

дол. США – Паризькому клубу кредиторів та 67,4 млрд дол. США – двостороннім кредиторам, котрі не входять до клубу. Завдячуючи підтримці західних держав Паризький клуб кредиторів ухвалив рішення щодо списання 80% боргів країни та закликав інших офіційних й комерційних кредиторів здійснити списання боргу за умов, котрі виступають не менш сприятливими для Іраку, аніж були погоджені Паризьким клубом. Списання відбувалось у 3 етапи: перший етап – негайне списання 30% суми боргу згідно до стану на 1 січня 2005 року; другий етап – зменшення основної суми боргу на 30% із відтермінуванням сплати решти на двадцять три роки, включно із пільговим періодом із погашення боргу шість років; третій етап – списання основної суми боргу на 20% від його початкового обсягу після 3 років впровадження стандартної програми МВФ та закінчення перегляду програми Радою керуючих МВФ. Проте, досягти прориву в соціально-економічній сфері Іраку так і не вдалось.

Характеристика ключових ознак реалізації інвестиційних стратегій повоєнної відбудови в окремих країнах представлена в табл.2.

Таблиця 2

Характеристика ключових ознак реалізації інвестиційних стратегій повоєнної відбудови Німеччині, Японії, Хорватії та Іраку

Критерій	Показник	Німеччина	Японія	Хорватія	Ірак
1	2	3	4	5	6
Контекст і початкові умови	Руйнування	Масове руйнування інфраструктури	Значні пошкодження міст та промисловості	Значні пошкодження інфраструктури	Широкомасштабні пошкодження інфраструктури та економічний колапс
	Стабільність	Встановлення стабільного демократичного уряду	Перехід до демократичного врядування	Встановлення стабільного уряду в постконфліктний період	Політична нестабільність і триваючий конфлікт
	Міжнародна підтримка	Значна допомога в рамках Плану Маршалла	Значна допомога США та економічна підтримка	Допомога ЄС, міжнародні кредити та гранти	Значна, але часто нерационально використана міжнародна допомога

Стратегічні цілі	Негайне відновлення	Відновлення інфраструктури та надання основних послуг	Відновлення промислової бази та інфраструктури	Відновлення базової інфраструктури та послуг	Задоволення нагальних гуманітарних потреб і відновлення базової інфраструктури
	Довгостроковий розвиток	Модернізація промисловості та економічне зростання	Технологічний прогрес та економічна самодостатність	Інтеграція до ЄС та економічна модернізація	Встановлення політичної стабільності та диверсифікація економіки
Фінансові ресурси та механізми	Фінансування	Допомога за Планом Маршалла, внутрішні інвестиції	Допомога США, внутрішні заощадження	Внутрішні ресурси, кошти ЄС, міжнародні кредити	Міжнародна допомога, доходи від продажу нафти
	Управління	Ефективний розподіл та використання міжнародної допомоги	Ефективне використання допомоги та державне планування	Використання фондів та грантів ЄС для підготовки до вступу в ЄС	Проблеми з прозорістю та ефективністю
Інституційні та політичні реформи	Врядування	Сильні інституційні рамки та верховенство права	Демократичні реформи та покращення врядування	Зміцнення інституцій та антикорупційні заходи	Зусилля, спрямовані на встановлення стабільного врядування та зменшення корупції
	Економічні	Економічна лібералізація, валютна реформа	Земельні реформи, промислова політика та сприяння розвитку технологій	Приватизація та ринкові реформи	Зосередження на нафтовому секторі зі спробами диверсифікації
Розвиток людського капіталу	Освіта	Зосередження на відновленні системи освіти	Масштабні інвестиції в освіту та розвиток навичок	Відбудова та модернізація системи освіти	Відновлення системи освіти в умовах триваючого конфлікту
	Соціальні послуги	Відновлення систем охорони здоров'я та соціального забезпечення	Покращення охорони здоров'я та соціальних послуг	Покращення системи охорони здоров'я та соціального забезпечення	Відновлення системи охорони здоров'я та соціальних послуг
Сталі практики		Пізнша інтеграція екологічної політики під час економічного буму 1950-х і 60-х років	Зосередження на технологічних інноваціях з подальшою інтеграцією сталого розвитку	Зосередження на екологічному туризмі та проектах з відновлюваної енергетики	Обмежена увага через нагальні безпекові та гуманітарні проблеми

Джерело: узагальнено автором

Наведена систематизація показує що успішна післявоєнна відбудова вимагає комплексного підходу до її реалізації, яка задовольняє нагальні

суспільні потреби широких верств населення, створюючи на цій основі фундамент для довгострокового сталого розвитку. Досвід Німеччини та Японії підкреслює важливість економічної лібералізації та ринкових механізмів. Заохочення приватних інвестицій, розвиток конкуренції та стимулювання експорту стають підоймою економічного зростання. Інвестиції в освіту та розвиток навичок, як показує досвід Японії, створюють обізнану та адаптивну робочу силу, що сприяє інноваціям та довгостроковому економічному зростанню. Зовнішня підтримка, як показав приклад Плану Маршалла в Німеччині, може відігравати вирішальну роль у забезпеченні фінансових ресурсів і технічної експертизи. Задоволення соціальних потреб, як, наприклад, соціальна ринкова економіка Німеччини, гарантує, що економічне зростання буде інклюзивним і принесе користь широкому колу громадян.

Висновки. Досвід післявоєнної відбудови економіки в різних країнах має велике значення для України, яка має сформулювати власну інвестиційну стратегію і інструменти її реалізації. Зважаючи на значні руйнування в зоні бойових дій, де цілі міста опинилися в руїнах і там втрачено практично повністю житловий фонд, інфраструктура і виробничі потужності, а мешканці вимушено переїхали на підконтрольні території або за кордон, соціальна підтримка цієї категорії громадян вимагає додаткового фінансування. Між тим, в умовах гострого дефіциту бюджетного фінансування вирішення цього питання має відбуватися за двома напрямками. Перша – це фінансова допомога наших партнерів, а інша стимулювання зайнятості на підконтрольних територіях, самоорганізації, заохочення приватних ініціатив для створення робочих місць і виконання воєнних замовлень.

Зараз і в майбутньому треба інвестувати у інновації і продуктивність праці. Для України це вкрай необхідно, оскільки вже сьогодні відчувається гострий дефіцит робочих кадрів. Підвищення продуктивності праці дозволяє продукувати прибуток при скороченні зайнятих, за рахунок чого створюються можливості для зростання оплати працюючих. Для дефіцитного бюджету це додаткове джерело податкових надходжень, для виробників важливий

фінансовий ресурс поповнення обігових коштів, а для працівників - необхідний мотиваційний інструмент розширення зайнятості. Після війни заробітна плата має бути конкурентною. Це сприятиме поверненню українців на батьківщину і зменшенню дефіциту робочих кадрів.

Не менш важливою має стати робота по очищенню влади від корупції, посиленню демократичних принципів і суспільного контролю за діяльністю владних структур. Мають бути законодавчо легалізовані демократичні інститути за рахунок імплементації відповідних законодавчих норм ЄС. А отже, успішна післявоєнна відбудова вимагатиме комплексного вирішення проблем, що задовольняє нагальні потреби і водночас закладає фундамент для довгострокового сталого розвитку. Досвід різних країн підкреслює важливість економічної лібералізації та ринкових механізмів. Ключовим фактором економічного розвитку має стати потужна підприємницька ініціатива і широке залучення приватних інвестицій, орієнтація на застосування сталих практик, енергозберігаючих технологій, зеленої енергетики, ощадливої і циркулярної економіки. Інвестиції в нові організаційні форми ведення бізнесу не лише вирішують екологічні проблеми, але й відкривають доступ до фінансових стимулів, таких як гранти, податкові пільги та пільгові кредити від урядів і міжнародних інституцій. Ці інвестиції відповідають глобальним цілям сталого розвитку, забезпечуючи довгострокову життєздатність підприємств і водночас позитивно впливаючи на навколишнє середовище та суспільство. Отже, сталий розвиток має бути в основі сучасних інвестиційних стратегій. Він не лише підвищує довгострокову прибутковість, але й сприяє стійкості компанії на глобальному ринку, який стає все більш регульованим та екологічно свідомим. Впроваджуючи сталі практики, підприємства можуть ефективно балансувати між прибутком і відповідальністю, позиціонуючи себе як лідерів як в економічній, так і в екологічній сферах.

Список використаних джерел:

1. Бестужева С. В., Козуб В. О. Формування та реалізація міжнародної інвестиційної стратегії підприємства: методичний аспект. *Економічний простір*. 2020. № 154. С. 16–20.
2. Бізнес-моделі для сталого розвитку: виклики та цифрова трансформація (BeSustainAble) (частина 1): метод. рекомендації до викладання навчального курсу / уклад.: С. І. Страпчук, О. П. Миколенко. Харків, ХНУ ім. Каразіна, 2023. 71 с.
3. Богдан Т. Реструктуризація зовнішнього боргу: міжнародна практика та можливості для України. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/20/688356/> (дата звернення: 23.04.2024)
4. Запатріна І. В., Шатковська А.О. Досвід післявоєнного відновлення міст світу: уроки для України. Київ. 2023. URL: https://era-ukraine.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/Doslidzhennia_Dosvid-pisliavoiennoho-vidnovlennia-mist.pdf (дата звернення: 24.04.2024)
5. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
6. Стахурська С. А. Формування інвестиційної стратегії в контексті змін в організації. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1558/1499> (дата звернення: 18.01.2024)
7. Boyle M. J. What's the Best Investing Strategy to Have During a Recession? *Investopedia*. January 16, 2023. URL: <https://www.investopedia.com/ask/answers/042115/whats-best-investing-strategy-have-during-recession.asp> (дата звернення: 26.04.2024)
8. Hideki M. The Reconstruction of Iraq after 2003: Learning from Its Successes and Failures. MENA Development Report Series. 2019. Washington, DC: World Bank. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/7569715580748>

01741/pdf/The-Reconstruction-of-Iraq-after-2003-Learning-from-Its-Successes-and-Failures.pdf (дата звернення: 28.04.2024)

9. IAS 39 – Financial Instruments: Recognition and Measurement. Iasplus. 2024.

URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias39> (дата звернення: 29.04.2024)

10. Koczan Z., Chupilkin M. The economics of post-war recoveries and reconstructions. 22.11.2022. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/economics-post-war-recoveries-and-reconstructions> (дата звернення: 16.01.2024)

11. Mastering Investment Analysis: A Guide for Analysts. Needl.ai. 04.09.2023. URL: <https://www.needl.ai/blog/mastering-investment-analysis-a-guide-for-analysts> (дата звернення: 18.01.2024)

12. Post-war Reconstruction: Case Studies. 2022. KPMG in Ukraine. URL: <https://kpmg.com/ua/en/home/insights/2022/12/post-war-reconstruction-of-economy-case-studies.html> (дата звернення: 03.05.2024)

13. Tools used for Analysis and Evaluation of Investment Strategies. *Tutors India*. 17.02.2022. URL: <https://www.tutorsindia.com/blog/tools-used-for-analysis-and-evaluation-of-investment-strategies/> (дата звернення: 18.01.2024)

14. Tzifakis N. Post-Conflict Economic Reconstruction. *The Trustees of Princeton University*. 2024. URL: <https://pesd.princeton.edu/node/586> (дата звернення: 03.05.2024)

15. Recovery and Resilience Facility and financial instruments. *European Investment Bank*. 2024. URL: <https://www.eib.org/en/products/mandates-partnerships/rrf/index> (дата звернення: 01.05.2024)